

„Ostravan“ luští osídlení Ameriky

Lidové noviny - Brno a Jižní Morava, 10. 6. 2019

Genetik ruského původu Pavel Flegontov z Ostravské univerzity publikoval práci v časopise Nature, jež jej posouvá k další spolupráci se slavným vědcem z Harvardu.

OSTRAVA Nestává se každý den, aby vědcům z Ostravské univerzity vyšla studie v prestižním časopise Nature. Teď se to povedlo genetikovi Pavlu Flegontovovi (35), který přišel do ČR z Ruska a působí i v Biologickém centru Akademie věd v Českých Budějovicích.

Coby takzvaně první autor se spolu s desítkami kolegů z pracovišť typu ústavu Maxe Plancka podílel na velké studii, jež díky moderním metodám paleogenetiky a lingvistiky přispívá k pochopení, jak asi docházelo z Asie k osidlování Severní Ameriky. „Připravili jsme široké spektrum metod, jak standardních, tak zcela nových. Všimli jsme si migračních proudů, jež mohly rozšíření dené-jenisejské rodiny jazyků způsobit,“ uvádí Flegontov v komuniké.

Genetici nastřádali ze 48 lidských ostatků řadu genomových dat (až dva tisíce let starých), spojili se s archeology a lingvistou Edwardem Vajdou, načež vytvořili model historického osidlování široké oblasti mezi asijskou Čukotkou, Aljaškou a americkou Arktidou. Na americký kontinent lidé pronikli už někdy před zhruba 14 500 lety (přičemž pravděpodobnou cestu přes Beringovu úžinu nastínil humpolecký rodák Aleš Hrdlička), ovšem sever zalidnily před 5000 lety další vlny tzv. Paleoeskymáků. Následnou fází osidlování se zabývá nová studie.

Vědci porovnali získané informace od dávných lidí Sibiře, Čukotky a Aleut s dnešními inuitskými a indiánskými populacemi Aljašky či východní Sibiře a zjistili, jak se mísili. A nově dokázali, že lidé mluvící jazyky na-dené, Aleuťané i Jupikové mají stejné předky.

Už od roku 2010, kdy přicházejí na výsluní paleogenetici (užívající hi-tech metody na analýzu pravěkých kostí), byly názory na příbuznost, migrační vlny a míšení Paleoeskymáků, indiánů (jazykové skupiny na-dené) a obyvatel Kamčatky a Čukotky protichůdné. Proč? „Jednak došlo k několika migračním vlnám asijských genů na americký kontinent, z nichž zástupci některých vln se od sebe příliš neliší, a jednak mohlo dojít k několika stěhováním tam a zase zpět přes Beringův průliv a dalšímu míšení. Za takových podmínek mohou přinášet standardní metody paleogenetické analýzy nespolehlivé výsledky,“ vysvětluje Flegontov.

Aby vědci zpřesnili závěry, využili mnoho vzorků z různých dob a míst. „Jednalo se mimo jiné o jedenáct Aleuťanů z období před 280 až 2050 lety, tři Athabasky z éry před 710 lety, 23 osob archaických Eskymáků z Čukotky z období před 620 až 1770 lety a také osm jedinců z Bajkalské oblasti a jednoho Paleoskymáka datovaného do doby před 1760 lety,“ dodává.

V článku jsou zohledněná i genetická data moderních populací: Inuitů z Aljašky, Ketů, Nganasanů anebo Selkupů ze Sibiře (celkem 93 osob). Průlom pak přineslo použití dvou nezávislých metod založených na grafech. Nejpravděpodobnější scénáře rozvětvení

populací vědci testovali na 133 tisících kombinacích, uvedla v tiskové zprávě Akademie věd. Ostravská univerzita v komuniké dodala, jak nový model genetické historie naznačuje, že hypotéza – opomíjená většinou lingvistů – může být pravdivá: tedy že téměř zaniklá rodina jenisejských jazyků ze západní Sibiře a jazyky na-dené, jimiž hovoří někteří původní obyvatelé Ameriky, mohou mít společného jazykového předka. Úspěch se může zúročit i na Flegontovově kariéře. „Dostal jsem nabídku pokračovat v tomto a v podobných projektech s týmem Davida Reicha na Harvardu. V září bych se tam měl přesunout a zhruba pět let působit jako vědecký pracovník,“ říká mladík s tím, že si výzkumnou skupinu ponechá i v Ostravě.

Pavel Flegontov se podílel na velké studii, jež přispívá k pochopení, jak asi docházelo z Asie k osidlování Severní Ameriky

Zdroj: <https://media.monitora.cz/pdf-preview/2576/63213255-6c8ca7bdb7ad0d1d32b7/>